

Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant

Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant

In West-Brabant is een bijzondere beweging op gang. Onderwijs, overheid en bedrijfsleven slaan de handen ineen en hebben een prachtige gezamenlijke ambitie: mensen gericht opleiden tot arbeidsfitte medewerkers en ondernemers die als burgers volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving van nu en die van de toekomst. De intensieve dialoog tussen overheid, onderwijs en ondernemers resulteert in een groot aantal projecten voor de regio die bijdragen aan deze beweging om te komen tot Beroepsonderwijs dat werkt!

www.agendabowb.nl

Beroepsonderwijs als vliegwiel voor economische en maatschappelijke transitie

De regio West-Brabant heeft de ambitie een toekomstig weerbare, economisch duurzame en krachtige regio te worden. De West-Brabantse arbeidsmarkt is in toenemende mate leidend in het waarmaken van deze ambitie en zal ook van groot belang zijn voor het kunnen realiseren van de transitie-opgaven in bijvoorbeeld de zorg en de energievoorziening. Een strategische (beroeps)onderwijsagenda die is afgestemd op de economische, innovatieve en maatschappelijke agenda's is hierbij van groot belang.

De Economic Board West-Brabant (EBWB), samengesteld uit overheid, onderwijs en bedrijfsleven, bepaalt de economische koers en ambitie van de regio West-Brabant. Zij houdt zich bezig met de vraag: Hoe leveren we als economisch duurzame en krachtige regio een bijdrage en blijven we toekomstbestendig? Dit staat in de Economische Agenda West-Brabant met een duidelijke keuze: West-Brabant wil een hub voor vernieuwend ondernemerschap worden.

Dat gaat niet vanzelf. De transitie-opgaven zijn complex van aard en vragen daarom een samenwerking in triple helix verband. West-Brabant ontwikkelt zich verder als kenniseconomie. Vanuit perspectief van het onderwijs betekent dit dat er kenniswerkers nodig zijn, die bijna per definitie opgeleid zijn in het (v)mbo en hbo. De kennisinstellingen leiden op voor een beroepsgroep, waarbij het in ieders belang is dat jong talent zo naadloos mogelijk aansluit op het beroep, direct succesvol inzetbaar is en duurzaam inzetbaar blijft. Daartoe is in het (door) ontwikkelen van onderwijs een triple helix-samenwerking noodzakelijk.

De onderwijsinstellingen geven aan dat samenwerking met bedrijfsleven en overheid nodig is om de situaties en competenties waar zij toe opleiden zo helder mogelijk te krijgen. De mate waarin dit lukt bepaalt de directe inzetbaarheid van het jonge talent in de West-Brabantse economie, maar ook de om- en nascholing van de huidige werknemers en

toetreders op de arbeidsmarkt. Het is daarbij het streven dat practoren en lectoren hierbij de spil vormen, op alle EBWB-speerpunten.

Een belangrijke facilitator voor samenwerking in de triple helix is de provincie Noord-Brabant, die de ontwikkeling van talent en competenties stimuleert. Zij heeft een vijftal transitie-opgaven (zorg, energie, mobiliteit, kunstmatige intelligentie, voedselketens) gedefinieerd met daaraan gekoppeld een aantal haalbare uitdagingen. Met stevige samenwerkingsverbanden en concrete projecten kunnen partijen samen optrekken om mensen op te leiden voor die beroepen waar in de provincie én subregio behoefte aan is. Door bijvoorbeeld het opzetten van 'innovatiecoalities' voor de technologieën van de toekomst kunnen onderwijs en kennisinstellingen nog beter inspelen op de banen van de toekomst.

Spreek alle talent aan

West-Brabant kent een krappe arbeidsmarkt. Deels is dit conjunctureel bepaald. Deels spelen er structurele factoren zoals vergrijzing, krimpende beroepsbevolking en een mismatch op de arbeidsmarkt.

De West-Brabantse arbeidsmarkt telt eind 2021 een recordaantal van 14.200 vacatures. Ten opzichte van een jaar geleden gaat het om een toename van tachtig procent. Het aanbod was al

langer ontoereikend en dit heeft geleid tot een groeiend aantal openstaande vacatures bij een breed spectrum van beroepen en sectoren. In de ict, de bouw, het openbaar bestuur, de techniek, maar ook binnen de zorg en het onderwijs staan inmiddels alle seinen op rood.

Voor de ambitie van de regio is het cruciaal dat alle talent in West-Brabant wordt aangesproken en ontwikkeld. De regio heeft goed opgeleide vakmensen nodig; vakmensen die wendbaar, weerbaar, sociaal vaardig en creatief zijn en hun leven lang blijven leren.

Samen kom je verder

De oplossing voor bovengenoemde regionale economische en maatschappelijke uitdagingen ligt in de samenwerking en niet bij één partij. De uitdaging bij samenwerking is inzicht verkrijgen in de meerwaarde ervan: wat kan samen beter, slimmer dan alleen? Dat vraagt kennis van elkaars interesses, belangen, achtergronden en ambities.

Marc van der Meer, bijzonder hoogleraar in Tilburg en hoofdauteur van de rapporten van SER Brabant, geeft zijn visie op samenwerken: “Samenwerken is het credo. Dat lijkt een nieuw fenomeen. Maar samenwerken van bedrijven met het beroepsonderwijs is van alle tijden. Er wordt al sinds de middeleeuwen samengewerkt. Alleen de insteek verandert met de tijd. Die trend wordt momenteel omgedraaid, we willen weer terugkeren naar een stevigere band tussen onderwijs en arbeidsproces.”

Regionale agenda beroepsonderwijs West-Brabant

In het voorjaar van 2018 hebben de gemeenteraadsverkiezingen in de zestien West-Brabantse gemeenten plaatsgevonden, waarna iedere gemeente met haar eigen coalitieakkoord aan de slag is gegaan. Ook op het gebied van onderwijs heeft iedere gemeente haar ambities uitgesproken. De vraag rees toen of op het gebied van (beroeps)onderwijs niet meer regionaal gedacht en samengewerkt zou kunnen worden. “Immers zijn we als beroepsopleiders onderdeel van een regionaal ecosysteem”, was de logische gedachte “en doet onze regio er zeker toe”.

Dat de regio ertoe doet is een feit. West-Brabant neemt door haar gunstige ligging in het hart van de Nederlands-Vlaamse Delta een bijzondere economische positie in. Met een Bruto Regionaal Product van € 26 miljard en meer dan 61.000 bedrijfstigingen behoort West-Brabant op economisch vlak tot één van de topregio's in Nederland. De regio beschikt over een aantal topsectoren met verschillende hotspots op het gebied van logistiek, High Tech & Maintenance, Agrofood / Biobased en Creatieve Dienstverlening. In de ondersteunende sectoren is de zorgsector de grootste werkgever. Dit alles vraagt om een naadloze aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt om te komen tot sterk beroepsonderwijs!

Bestuursvoorzitter Rob Neutelings, van regionale aanbieder van beroepsonderwijs Curio, zag de noodzaak in om regionaal slimmer samen te werken en heeft bestuurders uit overheid, onderwijs en bedrijfsleven bij elkaar gebracht om te komen tot een regionale agenda beroepsonderwijs. Inmiddels is de agenda drie jaar actief en staat deze aan de vooravond van een nieuwe bestuursperiode waarin de regionale triple helix weer met nieuwe uitdagingen wordt geconfronteerd.

1

BEROEPSONDERWIJS-AANBOD MATCHT MET VRAAG VAN RELEVANTE SECTOREN UIT DE REGIO

In 2018 is onderstaande opdracht met ambities door de betrokken partijen ondertekend en aangeboden aan de minister van Onderwijs.

Na drie jaar mag geconcludeerd worden dat West-Brabant het beroepsonderwijs op de kaart heeft gezet, met de agenda als katalysator. Een zichtbaar resultaat dat met name te danken is aan de werkende beginselen van deze agenda in een zich steeds herhalend proces.

Beroepsonderwijs centraal

Er zijn meerdere invalshoeken om naar een regio te kijken. Zo kijkt de Provincie vooral vanuit het perspectief van de ontwikkeling van stedelijke regio's, richt de RWB (collegesamenwerking van zestien gemeenten) zich op een regionale Human Capital Agenda en kijkt de Economic Board West-Brabant vanuit een economisch maatschappelijk perspectief. De Agenda Beroepsonderwijs houdt met al deze agenda's rekening en kijkt naar de gemene deler en synergie in het belang van het beroepsonderwijs.

Triple helix als uitgangspunt

De Agenda stimuleert de samenwerking tussen beroepsonderwijs, bedrijfsleven én overheid. Wie kan in de samenwerking welke rol en bijdrage leveren en wat betekent dit voor de kwaliteit van het beroepsonderwijs en de ambities hierboven in beeld gebracht.

(Cross)sectoraal

Met sturing geven op triple helix, het in lijn brengen van initiatieven met regionale speerpunten en ambities, het promoten van een meer cross

2

MEER VO- EN MBO-STUDENTEN STROMEN SUCCESVOL UIT NAAR WERK OF EEN VERVOLGOPLEIDING

sectorale aanpak, etc. wordt de kwaliteit van de projecten beter, worden ze meer in samenhang opgezet en uitgevoerd en ontstaat er slimme daadkracht in de regio.

Verkennen, ontsluiten, initiëren

Actief verkennen van projecten in lijn met de ambities van de agenda, deze toetsen of ze passen en deze vervolgens zichtbaar maken via online kanalen, bijeenkomsten. Initiëren (of opstarten): waar sprake is van initiatieven in lijn met de agenda of in lijn met door het bestuur gestelde prioriteiten (zoals bijvoorbeeld het vinden van extra stageplaatsen), worden initiatiefnemers benaderd om projectinitiatieven te bespreken. Doel is dan om het initiatief te koppelen aan de agenda, het project een impuls te geven (bijvoorbeeld bij Hybride Leeromgeving Havenbedrijf Moerdijk en Arbeids-immigranten regio Roosendaal).

Verbinden

Samenwerking kan niet zonder duurzaam te verbinden. Het concept learning community is hier een mooi voorbeeld van: een denkmodel om leren, werken, innoveren en onderzoeken in publiek-private verbanden optimaal te verbinden. In dit concept komen verbindingen tot stand in de hele onderwijsketen (vmbo-mbo-hbo) tussen ondernemers, onderwijs én overheid en tussen sectoren. Voorbeelden uit de regio zijn het Delta Agrifood Business (DAB), Hybride Leeromgeving Havenbedrijf Moerdijk en Urban Living Lab Breda. De agenda faciliteert dit door kennismakingen te arrangeren tussen de initiatiefnemers, inhoud van projecten aan elkaar te koppelen, etc.

3

MEER MENSEN HEBBEN EEN LOOPBAAN MET PERSPECTIEF

Wat gaan we doen de komende vier jaar?

In een ‘Hub voor vernieuwend ondernemerschap’ maken mensen het verschil. Goed opgeleide beroepskrachten zijn een must. Het is een gezamenlijke opdracht van het onderwijs, bedrijfsleven en overheden om het regionale beroepsonderwijs te blijven ontwikkelen. Dit vraagt om een gezamenlijke strategie met gebruikswaarde voor alle partners.

De Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant zal fungeren als kompas voor de triple helix partners om in samenwerking het regionale beroepsonderwijs krachtig door te ontwikkelen.

Van belang hierbij is om deze onderwijsagenda goed af te stemmen met andere agenda’s, denk hierbij aan die van de Economic Board West-Brabant, de REWIN, de Provincie Noord-Brabant, de Human Capital Agenda van de RWB en die van VNO-NCW. De beroepsagenda zal gevoed moeten worden vanuit de regionale vraagstukken en langs de belangrijke transitie die deze regio aangaan.

Vanuit deze context zijn voor de komende jaren onderstaande drie programmalijnen opgesteld.

WERKENDE PRINCIPES AGENDA

- Triple Helix** > onderwijs, bedrijfsleven en overheden in continue samenwerking.
- (cross-)Sectoraal** > kracht zit in beroepsonderwijs voor/ tussen de sectoren in de regio.
- Beroepsonderwijs centraal** op alle niveau > regionale regie op ontwikkeling beroepsonderwijs.
- Ambities, speerpunten, acties** > actief ontdekken, verbinden, verder brengen, thema- en netwerkgerichte ontsluiting.

Dat het werkt is bewezen

Het samenwerkingsverband Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant heeft het programmteam interessante inzichten en lessons learned opgeleverd. Wij zetten ze graag op een rij, doe er uw voordeel mee!

WAT WERKT!

- Heldere opdracht
- Gezamenlijke ambitie met lading
- Bondgenootschap(en)
- Juiste partijen aan tafel
- Oog voor andermans belang en interesses
- Elkaar niet verrassen
- Vergeet je achterban niet
- Vier successen
- Sectoren en crossovers
- Kijk verder dan eigen regio

Heldere opdracht

Je zou hier ook de spiegelvraag kunnen stellen: wat zou de regio missen zonder deze Agenda. De Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant is in het leven geroepen om het regionale beroepsonderwijs te versterken door in een triple helix samenwerking de economische en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken door mensen gericht op te leiden tot arbeidsfitte medewerkers of ondernemers. Een opdracht die alle bestuurlijke ambassadeurs onderschrijven. De uitvoering ervan gebeurt volgens de werkende beginselen zoals hierboven genoemd.

Gezamenlijke ambitie met lading

Als de opdracht helder is rijst de vraag wat deze opdracht uiteindelijk moet opleveren, het liefst in concrete resultaten. Wat is de ‘finishfoto’ over bijvoorbeeld vier jaar? De ambitie 2022-2025: kom tot een strategische (beroeps)Onderwijsagenda voor West-Brabant die is afgestemd op de ‘economische, innovatieve en maatschappelijke agenda(s)’. Wellicht nog een abstracte uitspraak maar wel één die integrale samenwerking in de regio vereist. De lading van deze ambitie is verwoord in een drietal programmalijnen, zoals hierboven aangehaald.

Bondgenootschappen

De bestuurlijke ambassadeurs zijn de belangrijkste spelers en beslissers uit de regio. Bestuurders in de keten vmbo-mbo-hbo, de zestien samenwerkende gemeenten vanuit de RWB (www.west-brabant.eu) vertegenwoordigd door wethouders van de drie grootste gemeenten. Vanuit het bedrijfsleven is VNO-NCW aangesloten. Ieder jaar wordt besproken of we nog steeds de juiste partijen aan tafel hebben en dit leidt tot nieuwe aanwas. We zien dat we de community van ambassadeurs stap voor stap uitbreiden met nieuwe krachtige bondgenoten. Waar een ambitie vooral het gezamenlijke verwoord, is er ook oog voor ieders belangen, standpunten én interesses. Dat kunnen, naast organisatiebelangen, ook persoonlijke belangen en interesses zijn. Het is goed om dit open en eerlijk bespreekbaar te houden zodat men elkaar ook niet kan verrassen. Dit laatste krijgt ook nog eens extra aandacht door de bondgenoten tussentijds één op één te spreken over hun verwachtingen, rol en bijdrage in de Agenda.

Vergeet je achterban niet

Regionale agenda’s worden in eerste instantie opgezet vanuit bestuurders om, zoals hierboven beschreven, eerst de bondgenootschappen vorm te geven. Op het hoogste niveau is dan eerst draagvlak en commitment nodig, verwoord in de gezamenlijke opdracht en ambitie. Om te voorkomen dat de agenda een ‘bestuurlijk karakter’ blijft houden is een verdere uitrol naar de achterban nodig. Wie zijn de ‘influencers’ achter de bestuurders, wie kan ‘handjes’ leveren in de uitvoering van de programmalijnen. Vanuit het programmteam leggen we direct contact met deze achterban van de bestuurders en directies, wat zich vertaalt in een gezamenlijke communicatiestrategie, het actief meedoen in aansprekende projecten en het verder uitdragen van het gedachtengoed van de agenda.

Vier de successen

Het opleveren van het Programmaplan in 2018 was in feite al een eerste succes. Alhoewel de uitvoering van de Agenda Beroepsonderwijs West-Brabant nog moest starten waren de bestuurders vanuit de triple helix er in geslaagd een ambitieus plan te presenteren. Dit werd gevierd door de overhandiging van dit plan aan de minister van Onderwijs. Na de start is er een zorgvuldig, doordacht communicatieplan opgesteld met als doel de community rondom de Agenda uit te bouwen. Nieuws, plannen en resultaten worden gedeeld via de website www.agendabowb.nl, een magazine, de periodieke nieuwsbrief, social mediakanalen, ontbijtsessies en de jaarlijkse conferentie. Ook de zogenaamde 'doorstart' van de Agenda 2022-2025 wordt in het voorjaar van 2022 gevierd. Een mooi moment, na de gemeenteraadsverkiezingen, om de nieuwe gemeentebestuurders erbij te betrekken.

Sectoren én crossovers

De economische topsectoren, benoemd vanuit de Economic Board (www.ebwb.nl), dienen als kader. In deze regio zijn dat de sectoren High Tech Maintenance, Logistiek, Agrofood & Biobased en Creatieve Dienstverlening, met ieder een eigen innovatieprogramma. De keuze om ook de zorgsector toe te voegen was logisch, immers is de zorgsector de grootste werkgever in deze regio. Dat vraagt ook voor deze sector om sterk beroepsonderwijs. Crossovers hebben de potentie om ook grotere en meer complexe vraagstukken op te lossen. Crossovers zullen moeilijk spontaan ontstaan omdat de netwerken tussen sectoren elkaar dikwijls niet overlappen. De Agenda Beroepsonderwijs stimuleert juist het overleg tussen de sectoren, waardoor soms verrassende verbindingen ontstaan.

Kijk verder dan de eigen regio

De valkuil van een eigen regio agenda is dat men binnen de kaders van deze agenda én de regio blijft denken en handelen. Daarom gaat het programma-team ook in gesprek met andere regionale initiatieven en sluit zij aan bij provinciale en landelijke ontwikkelingen zoals 'Sterk Beroepsonderwijs', een samenwerking van het Ministerie van OC&W, de VO-raad en de MBO-raad. West-Brabant is onderdeel van een krachtige economische regio, met haar gunstige ligging in het hart van de Nederlands-Vlaamse Delta. Er liggen dus zeker kansen om slimme verbindingen te maken met aanpalende regio's.

Doe mee!

Er wordt gewerkt aan een HCA-strategie en er is de mogelijkheid een succesvolle aanpak van de afgelopen vier jaar voort te zetten, te verbeteren met mooie resultaten. Beter meebewegen met de arbeidsmarkt in West-Brabant vraagt om goede samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen. In West-Brabant hebben we iedereen nodig op de arbeidsmarkt. Er zijn grote tekorten in diverse sectoren. Daarom is het belangrijk dat we de verbinding zoeken in de samenwerking van alle stakeholders in de regio. Samenwerking en het optimaliseren van de doorlopende leerlijnen tussen het voorgezet onderwijs en het beroepsonderwijs legt de basis voor de toekomst van West-Brabantse leerlingen, studenten en een gezonde economie en arbeidsmarkt. Samen werken in West-Brabant. Doe mee!